

willend zou

, die op het
ring zouden
gesteld zijn,
ken, dat wij

en onder ons
artikelen de
n, gaven we

icht van het

J. W.

woond worden,
de Heere, en
in het midden
Zach. 2:5.

den profeet
Babylonische

ien we den

aan om stad

moedeloos
met groen en
distelen over

htgezicht aan

nds, de groote

net het meel-

softe van het

le herbouwe-

ien zal.

choone beeld

ad Gods, wel-

Heere Zelf is

ok niet in de

oral niet, als

te bouwvallen

erwerk.

Hij het rijzen

eft God dan

ed worden.

leere duidelijk

doen is om

wel om den

zalem zoozeer

bezit, dat het

elijk een was-

treedt.

vesting, maar

worden.

ord Gods ge-

itbreiden over

ur der afschei-

geworpen zijn

len naam van

in denken van

arlen bij het

en aardbodem

wijze zal be-

s een ontman-

veilig zijn.

ten een vurige

reizigers in de

egen het roof-

met Zijn heiligheid tusschen de Cherubim, en het heilige der heiligen.

Maar onder het Nieuwe Verbond is die inniger gemeenschap er gekomen door de inwoning des H. Geestes in de harten van al de kinderen Gods, wien de Heere in Christus een verzoend Vader geworden is.

Daar woont de Heiland Zelf met Zijn godheid, genade, majesteit en geest, om de harten voor de heerlijkheid toe te bereiden, om ze bekwaam te maken om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht.

Hoe zalig is dus het deel van dit geestelijk Sion. Hoe groot is het goed burgerschap in dit Jeruzalem door genade ontvangen te hebben.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

V.

Zij, die gemist werden.

Nu er op het oogenblik slechts voorbereidende werkzaamheden ter samenstelling van de rapporten plaats vinden en er dus niets voor de lens valt, wat up to date is, hebben wij des te beter gelegenheid onze schade van de vorige weken in te halen.

In Oudejaarsavondmaal zou men zeggen: laat ons een „blik achterwaarts” werpen.

Na de kritiek, door wijlen Ds Gispens hierop geëfend, is die uitdrukking onder ons tamelijk wel in onbruik geraakt.

Maar er zijn zoo van die dingen, die door den gang van zaken wat op zij worden geschoven en die toch wel aandacht verdienen.

Men klaagt er weleens over, dat alleen „geabonneerden” ter Synode gaan.

Nu willen wij volstrekt niet beweren, dat die klacht enkel door jaloezie wordt ingegeven.

Doch gerechtvaardigd schijnt zij ons ook niet. Zeker, er is op onze Synodale vergaderingen een „blijvend gedeelte”.

Vele provincies vaardigen telkens weer dezelfde afgevaardigden af.

Daar kan sleur achter zitten.

Ook wel een ontzien van gevoeligheden. Men kan redeneeren: deze dominee of die ouderling is al zooveel jaren achtereen naar de Synode afgevaardigd, het zou hem pijn doen, wanneer een ander zijn plaats ging innemen; we zullen hem daarom dat leed besparen.

Toch gelooven we niet, dat onze Partikuliere Synodes in veel gevallen zoo redeneeren.

Wanneer men zoo de afgevaardigden monstert, dan komt men tot de konklusie, dat zij wel de mannen zijn, die van de kerken in het deel des lands, waaruit zij komen, het vertrouwen genieten en daar de leiding geven.

Met dat al brengt elke Generale Synode ook wisseling.

Men ziet thans in Assen gezichten, die zich te Utrecht niet vertoonden.

De bij allen, die zich gaarne aan beelddraak te buiten gaan, befaamde „tand des tijds” heeft daar wel het meest de „hand” in.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

IV.

Denamen (2).

Een andere naam, die na den term „Satan” wel het meest bekend geworden is, luidt: duivel. En ook leze is aan den bijbel ontleend.

Terwijl het Oude Testament den naam „Satan” leert, hoewel die naam naar zijn grondbetekenis „neutraal” is en zelfs van goede machten en menschen passende aanduiding kan zijn, daar geeft het Nieuwe Testament den naam duivel; en die is niet neutraal, en kan alleen van kwade praktijken een verkenning zijn.

Ook hier is de naamgeving van den bijbel een stuk openbaringsgeschiedenis. Na eeuwen van profetie kan de afkeer van wat zonde is en zonde opdringt zich niet meer lucht geven in zachte woorden. De gedachten zijn sterker geworden, en daarom ook de woorden. Waar de openbaring groeide, daar kan ze ook haar woorden kiezen, niet uit het boek der eerste beginnenden, maar uit dat der meergevorderden. En als het kán, dan moet het.

Want „satan” is: „tegenstander”; maar „duivel” wil doorgaans zeggen „kwaadspreker, aanklager, lasteraar”. En dat is altijd een kwaad getuigenis.

Men dient, o zeker, zelfs hier nog te bedenken, dat „op zichzelf” een kwaadspreker nog niet behoeft te liegen. Hij spreekt wel eens een waarheid. Ook een „duivel” kan waarheden zeggen. Immers, in de taal van het Nieuwe Testament is „duivel”: „dia-bolos”. Nu is dit woord „dia-bolos” weer afgeleid van het werkwoord „dia-ballein”. Dit woord beteekent waarschijnlijk (er zijn ook andere opvattingen): de dingen door elkander heen werpen; een wanordelijken hoop ergens neerwerpen. Zoo wordt het begrip geleidelijk overgedragen op het terrein van het spreken. Men kan door zijn woorden verwarrend stichten; de dingen uit hun verband rukken. En dit is dan dia-ballein. Dia-bolos is dan ieder, die zich met dat werk bemoeit.

In den regel nu zal dat dia-ballein geschieden door onware dingen te zeggen. Maar niet altijd is dat zoo. Het werk van den diabolos kan zich er ook toe beperken,

Telkens worden opnieuw trouwe strijders buiten gevecht gesteld.

Zij kunnen „slechts” als Mozes den gebedsstaf omhoog heffen, terwijl daar in de verte door anderen de heilige krijg om waarheid en recht wordt gevoerd.

Meer dan iemand uit onze kerken zijn zij met den geest in onze Synodale vergaderingen aanwezig.

En het is een vertroosting te weten, dat zij de raadselingen biddend volgen, ja, met hun gebod ze vaak vooruit zijn.

Misschien doet hun ook een beetje goed te vernemen, dat ter Synode ook aan hen wordt gedacht. In den kring der praeadvisers wordt voor het eerst gemist onze grijze professor Lindeboom!

Voor het eerst, na hoeveel jaren?

Wij vleien ons met de hoop, dat wij hem op een andere Synode nog wel zullen terugzien, indien God hem de krachten, waarover hij thans beschikt, nog wat laat behouden. Vooral het gure jaargetijde, waarin de Synode te Assen vergadert, vormt voor hem het beletsel.

Toch kon hij niet nalaten een teeken van meeleven te geven.

Hij zond een schrijven, dat — eigenaardig, doch gebruikelijk beeld! — op poolen stond.

Er sprak uit beslistheid en kracht.

Met zichtbare sympathie werd het aangehoord.

Een ander, die door emeritaat zijn „abonnement” is kwijt geraakt is Ds J. D. v. d. Munnik.

In Utrecht woonde hij nog de vergaderingen bij. Omdat hij te Leeuwarden het praesidium van de Synode had gevoerd, was hij aangewezen om in de Bisschopstad voor te gaan in de Ure des Gebeds. En verder bleef hij de gewaardeerde gast.

Maar nu had hij geen functie meer.

Tot ons genoegen ontdekten wij zijn schalksche oogen ook nog gedurende de eerste dagen te Assen.

Doch thans behoorde hij tot het „publiek”.

En het „publiek” beleeft op deze Synode geen gunstige dagen.

Het wordt in de spaarzame openbare zittingen soms na tien minuten op de allervriendelijkste wijze, waarvan onze Praeses het kostelijke geheim bezit, weer buiten de deur gezet.

Wij hebben weleens medelijden met de broeders en zusters, die zoo dikwijls worden teleurgesteld.

Maar tot hun eere moet gezegd worden, dat zij het nog al goedmoedig opnemen.

Als hun wordt aangekondigd, dat de Synode in comité-generaal gaat, klinkt er even een gul gelach op, zij hebben zelf schik in het geval en verdwijnen zonder eenig gesputter.

Zij moeten wel over een zeldzame dosis geduld beschikken, die Asser Gereformeerden!

Telkens wordt de Synode met een week verlengd. Maar de gastvrijheid, hoewel die slechts voor korten termijn was gevraagd, neemt daardoor niet af. En ook dat gedurig „huis toe” gezonden worden, bederft hun humeur niet. Ds Laman heeft eens over een veel voorkomende ziekte „humeuritis” met de oolijkheid, welke men van hem gewend is, geschreven. Maar ik denk zoo, dat er in Gereformeerd Assen niet veel briefjes met den naam dezer besmettelijke ziekte er op, behoeven te worden aangeplakt.

De predikanten daar kunnen gelukgewenscht met zulk een gemeente!

dat hij dingen zegt, aanbrengt, die op zichzelf wel waar zijn, maar die hij naar voren brengt met onedele bedoeling. In zulk een geval zegt hij wel waarheden, maar is geen dienaar der waarheid. Immers, wat hij doet, komt dan niet voort uit den hartstocht voor de waarheid, maar uit den lust om ten kwade iemand te treffen. Zulk een diabolos brengt dan allerlei kwaad aan het licht, en zegt triumfantelijk: is 't niet waar? Ja waarlijk, wáar is het alles, van a tot z. Maar hij-zelf is een leugenaar, ook al weer van a tot z; want terwijl hij den schijn aanneemt van iemand, die van wege de waarheid in brand staat, is hij in werkelijkheid onverschillig ervoor. Niet zij overmeestert hem, maar hij bedient zich van het feit, dat zij bestaat en naar recht wil laten gelden. In schijn brandt hij van puren ijver voor het 9e gebod. Maar in werkelijkheid annexiert hij den wetgever van het 9e gebod, om met schijn van recht tegen het 6e te zondigen. Terwijl hij liegt, is hij later, dat is; naar bijbelach spraakgebruik, en naar de breedheid en den diepgang der goddelijke geboden: een moordenaar. Ge hebt nu maar die beide gedaanten te verdiepen tot den grond toe, en ge krijgt aanstands voor Uw oog het beeld van één, die tegelijkertijd, in één adem heeten kan: vader der leugen (al heeft hij van waarheden den mond al aanklagend vol) en: menschenmoorder van den beginne (Joh. 8). Want hij toch spreekt wel waarheden? Ja, hij doet het; maar het is zijn oordeel, dat hij ze wel zegt met betrekking tot een ander, maar ze niet zegt tot dien ander zelf.

De „diabolos” is dus een lasteraar. Niet altijd omdat hij onware dingen zegt, zelfs niet, omdat hij feiten verdraait of op onzuivere manier combineert; doch simpel en alleen soms, omdat hij leelijke gedachten voedt.

Men dient zich er goed van te doordringen, dat in het begrip „diabolos” niet het zeggen van leugens, maar meer het „doen” van de leugen, het zijn „in” de leugen, en dus de onwaarachtigheid op den voorgrond staat.

Een sterk sprekend voorbeeld levert hier Lucas 16: 1. Daar is de rentmeester van den rijken heer. Hij wordt beschuldigd, „aangegeven”; en de aanklacht luidt, dat hij de goederen van zijn patroon slordig beheerde. Is de aanklacht een verzinsel? Waarlijk niet. Ze hebben schoon gelijk: de feiten — het verhaal zelf wijst het uit — zijn niet te loochenen. Toch staat er in den grieksch tekst

Maar opdat niemand zich verhoovaardige, voeg ik erbij: de gemeente kan ook gelukgewenscht met zulke predikanten.

Doch we hadden het over de ervaringen, welke Ds v. d. Munnik, als gemeene zaak makende met het publiek, te Assen opdeed.

Niet omdat hij „humeuritis” vatte, zagen wij hem niet meer.

De pientere geest was voor het eerst van zijn leven gedropen.

En dan alleen nog maar afgedropen.

Een predikant, die in omstandigheden verkeerde, veel overeenkomend met die van den geachten laatst beschrevene, was Ds A. M. Donner.

Alleen met dit verschil, dat zijn „abonnement” in Utrecht nog doorliep.

Maar in deze drie jaar moest hij het aan de Partikuliere Synode van het Sticht teruggeven.

Ook hij werd emeritus.

Men zou geneigd zijn te vragen: wat moeten opgeruimde en ijverige naturen als hij toch met hun emeritaat beginnen?

Het is het best, dat men hem die vraag maar zelf stelt.

Met zijn bekende gevatheid zal hij u wel een antwoord geven, dat een aangename herinnering bij u achterlaat.

Ook hij vergenoegde zich in het begin met een niet-gereserveerde plaats.

Doch evenals Ds v. d. Munnik is ook hij uit het Drentsche Haagje naar het werkelijke Haagje getogen.

Dan leverde Ds L. Bouma het anders.

Als predikant-afgevaardigde dook hij onder om als ouderling-afgevaardigde weer op te duiken.

Hij behoort dus maar ten deele onder hen, die gemist worden.

Hij heeft alleen een kwaliteitsverandering ondergaan, waarvan men slechts bij het oplezen van de namen voor het appel nominaal of voor stemmingen iets merkt.

Hij zit steeds met vergenoegden blik de discussies aan te hooren. Zijn evenwicht is onverstoortbaar. Maar die glunderende oogen verraden hem. Die vertellen van scherpzinnigheid. En als hij aan het woord komt, dan raakt hij het onderwerp niet zoo even.

In nog een andere gedaanteverwisseling zagen we Ds de Geus terug.

Hoewel ook hij van zijn „abonnement” beroofd is door zijn dienen van vele kerken in den tijd van zijn rust, kwam hij ons inlichten over den stand der financiën.

Smakelijk wist hij ons mede te deelen van de schuld, die er — hebben wij goed gemist — nog van Leeuwarden stond en die er te Utrecht niet op achteruitgang en die nu maar aan die van Assen zou worden toegevoegd; van geld, dat hij tegen gematigde rente wist te leenen en van broeders, die niet denken: omdat het van geloofsgenooten komt, rekenen wij dubbel zoo duur, maar die meer dan schappelijk waren.

De Synode wist hem als adviseur, natuurlijk alleen voor financiële zaken, aan zich te verbinden.

Ook hij bleef echter slechts de eerste week.

Ongesteldheid belette hem de volgende week terug te keeren.

En als men er eenmaal nit is, dan is men zoo'n beetje den draad kwijt.

het werkwoord „dia-ballein”. Want ze brachten hem wel aan; maar niet zoozeer uit blakende liefde voor de bezittingen van den rijken heer, als wel uit de begeerte, om den man eens „een hak te zetten”.

En iemand „een hak zetten”, iemand in den weg gaan staan, dat is weer hetzelfde als iemand een „satan” zijn.

In het afgetrokken gesproken, zouden we ook nu weer dezelfde lijn van redeneering kunnen volgen als bij de bespreking van den naam „satan” ons te volgen bleek. Want in alle gevallen, waarin het goed zou zijn, iemand, die kwaad wil doen, in den weg te gaan staan, zou men ook zonder blikken of blozen mogen zeggen, dat men „diabolisch” doet. Dat dit niet uit de lucht gegrepen is, bewijst wel het feit, dat, evenals de naam „satan” in het hebreuwsch, zoo ook de naam „dia-bolos” in het grieksch op goede, zuivere, en eerlijke sprekers en tegen-sprekers wordt toegepast. Men denke maar aan de Septuagint, de meest bekende grieksch vertaling van het Oude Testament. Daar wordt in dezelfde plaatsen, die we in een vorig artikel noemden (Num. 22) toen we een engel des Heeren zagen optreden als „satan”, als weerhouder, van Bileam, door de grieksch vertaling het woord „diabolos” aangewend, althans een afleiding daarvan. De engel is een „diabolos” voor Bileam; een soort van „duivel”, die hem tegenspreekt, maar die dat dan doet in zijn gezicht. Hier is dus de betekenis onverdeeld gunstig.

Maar zoo is de regel niet. Aan het woord „dia-bolos” is de búsmaak van kwaadwilligheid. Ook in de Septuagint en andere grieksch vertalingen van het Oude Testament. Zoo wordt, om enkele voorbeelden te noemen, in de Septuagint het bedrijf diabolisch genoemd van: Haman, die den Joden kwaad wil doen; en van: de Chaldeen, die er haastig bij zijn, om den koning te rapporteeren, dat de vrienden van Daniel het beeld van Zúne Majesteit niet willen aanbidden; en ze hebben al weer geen woord te veel gezegd; het was allemaal echt waar gebeurd. (Esther 7: 4; 8: 1; Daniel 3: 8; vgl. in andere grieksch vertalingen nog de aanklagers van Daniel, Dan. 6: 24, de verklapper uit Spreuken 30: 10.)

En deze kwaadwilligheidsgedachte overheerscht straks in het begrip „dia-bolos”. Behalve het op zichzelf juiste dingen zeggen met leelijke bedoeling, kan ook het vertellen van onwaarheden het diabolisch bedrijf